

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

O'zbekistonda Gastronomik Turizmni Rivojlantirish Va Zamonaviy Texnologiyalarning Bu Jarayondagi Roli

Mahsudova Dilnura

Samarqand davlat pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya

Mazkur tezisdagi O'zbekistonda gastronomik turizmni rivojlantirish imkoniyatlari hamda ushbu jarayonda zamonaviy texnologiyalarning o'rnini tadqiq etiladi. O'zbekistonning boy milliy oshxonasi va gastronomik merosi turistlarni jalb etuvchi muhim turizm resurslaridan biri sifatida tahlil qilinadi. Tadqiqotda raqamli marketing, ijtimoiy tarmoqlar, mobil ilovalar, onlayn platformalar, QR-kodli menyular va geolokatsiya xizmatlaridan foydalanishning gastronomik turizmni targ'ib qilish hamda turistlar tajribasini yaxshilashdagi imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, O'zbekistonda gastronomik turizmni rivojlantirishda mavjud muammolar va zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanish istiqbollari yoritiladi. Tadqiqot natijalari gastronomik turizmni raqamlashtirish, milliy gastronomik merosni xalqaro miqyosda targ'ib qilish va hududlarning turistik jozibadorligini oshirish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: gastronomik turizm, O'zbekiston, milliy oshxona, gastronomik meros, zamonaviy texnologiyalar, raqamli marketing, raqamli turizm, ijtimoiy tarmoqlar, turistik tajriba, gastronomik destinatsiya.

KIRISH

Bugungi kunda turizm jahon iqtisodiyotining jadal rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri bo'lib, mamlakatlarning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Turistlarning sayohat davomida nafaqat tarixiy-madaniy obyektlarni tomosha qilish, balki mahalliy aholining turmush tarzi, urf-odatlar va milliy taomlari bilan yaqindan tanishishga bo'lgan qiziqishi gastronomik turizmning alohida turizm yo'nalishi sifatida rivojlanishiga zamin yaratmoqda. Shu jihatdan gastronomik turizm hududning madaniy o'ziga xosligini namoyon etish, mahalliy mahsulot va an'analarni targ'ib qilish hamda turistik destinatsiyaning jozibadorligini oshirishning muhim vositalaridan biri hisoblanadi.

O'zbekiston bo'y tarixiy-madaniy merosi bilan bir qatorda, o'ziga xos va xilma-xil milliy oshxonaga ega mamlakatlardan biridir. Palov, somsa, manti, lag'mon, shashlik, non va boshqa milliy taomlar xalqning ko'p asrlik madaniyati, urf-odatlar va mehmondo'stlik an'analari o'zida mujassam etilgan. Xususan, O'zbekistondagi palov madaniyati va an'anasi 2016-yilda UNESCO Insoniyat

nomoddiy madaniy merosining Reprezentativ ro'yxatiga kiritilgan. O'zbekistonda xalqaro turizm oqimining ortib borayotgani gastronomik turizmni rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilda mamlakatga turizm maqsadida 11,7 million nafar xorijiy fuqaro tashrif buyurgan bo'lib, bu ko'rsatkich 2024-yilga nisbatan 46,8 foizga oshgan. Turistlar oqimining bunday o'sishi milliy gastronomik mahsulotlarni xalqaro turizm bozorida faolroq targ'ib qilish va ularni turistlarning sayohat tajribasining muhim qismiga aylantirish zaruratini kuchaytirmoqda.

Mazkur tadqiqotning maqsadi O'zbekistonda gastronomik turizmni rivojlantirish imkoniyatlarini o'rganish hamda zamonaviy texnologiyalarning ushbu yo'nalishni rivojlantirishdagi o'rnini aniqlashdan iborat. Tadqiqot doirasida gastronomik turizmning nazariy asoslari, O'zbekistonning gastronomik salohiyati, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari va gastronomik turizmni rivojlantirish istiqbollari tahlil qilinadi.

Gastronomik Turizmni Rivojlantirishda Zamonaviy Texnologiyalarning O'Rni

Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi turizm sohasida turistlarning axborot izlash, turistik mahsulotni tanlash va sayohat tajribasini shakllantirish usullarini sezilarli darajada o'zgartirmoqda. Gastronomik turizm ham ushbu jarayondan chetda qolmay, raqamli platformalar va innovatsion texnologiyalar orqali yangi rivojlanish imkoniyatlariga ega bo'lmoqda. Xususan, ijtimoiy tarmoqlar, onlayn xaritalar, mobil ilovalar, elektron bron qilish tizimlari, QR-kodlar va sun'iy intellektga asoslangan xizmatlardan foydalanish gastronomik turizm mahsulotlarini targ'ib qilish va turistlar uchun qulaylik yaratishda muhim vosita bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Birinchidan, ijtimoiy tarmoqlar gastronomik turizm marketingining samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Instagram, TikTok, YouTube va boshqa platformalarda milliy taomlarning tayyorlanish jarayoni, gastronomik festivallar, restoranlar, mahalliy bozorlar va milliy oshxona bilan bog'liq madaniy an'analarni vizual kontent orqali targ'ib qilish mumkin. Ayniqsa, qisqa videolar va foydalanuvchilar tomonidan yaratilgan kontent xorijiy turistlarda O'zbekiston gastronomiyasiga qiziqish uyg'otishi hamda mamlakatning gastronomik imijini shakllantirishga xizmat qilishi mumkin.

Bundan tashqari, geolokatsiya va raqamli xarita xizmatlari turistlarning gastronomik obyektlarni topishini osonlashtiradi. Google Maps kabi platformalarda restoran, milliy taomlar markazi, bozor, kafe va boshqa gastronomik obyektlarning joylashuvi, ish vaqti, menyusi, fotosuratlar va foydalanuvchilar baholari haqida ma'lumotlarning mavjudligi turistning qaror qabul qilish jarayonini yengillashtiradi. O'zbekiston hududlarida gastronomik marshrutlarni raqamli xaritalar bilan birlashtirish orqali turistlarga ma'lum bir hududning gastronomik obyektlari bo'yicha tayyor yo'nalishlarni taklif qilish mumkin.

Uchinchidan, QR-kod va raqamli menyular gastronomik xizmat ko'rsatish jarayonini takomillashtirish imkonini beradi. QR-kod orqali turist nafaqat taom nomi va narxi, balki uning kelib chiqishi, tarkibi, tayyorlanish usuli va madaniy ahamiyati haqida ham qo'shimcha ma'lumot olishi mumkin. Masalan, milliy taomning nomi bir necha tilda berilib, QR-kod orqali uning tarixi va tayyorlanish jarayonini aks ettiruvchi video yoki qisqa ma'lumotga yo'naltirilishi mumkin. Bu usul gastronomik xizmatni oddiy ovqatlanish jarayonidan madaniy tajribaga aylantirishga yordam beradi.

Shu bilan birga, sun'iy intellekt texnologiyalari gastronomik turizmga individual turist tajribasini shakllantirish uchun qo'llanishi mumkin. Masalan, sun'iy intellekt asosidagi tavsiya tizimlari turistning qiziqishi, ovqatlanish afzalliklari, byudjeti va joylashuviga qarab restoran yoki gastronomik obyektlarni tavsiya qilishi mumkin. Bundan tashqari, AI asosidagi virtual yordamchilar turistlarga taomlar, restoranlar va gastronomik marshrutlar haqida turli tillarda ma'lumot taqdim etishi mumkin.

Shuningdek, virtual va kengaytirilgan reallik (VR/AR) texnologiyalari gastronomik merosni namoyish qilishning innovatsion shakllarini yaratishi mumkin. Masalan, turistlar maxsus raqamli

platforma orqali milliy taomning tarixiy kelib chiqishi, tayyorlanish jarayoni yoki ma'lum bir hududdagi gastronomik an'analar haqida interaktiv ma'lumot olishlari mumkin. Bunday texnologiyalar ayniqsa muzeylar, gastronomik markazlar va turistik axborot markazlarida qo'llanishi mumkin.

Umuman olganda, zamonaviy texnologiyalar gastronomik turizmning marketingi, xizmat ko'rsatish sifati, axborot ta'minoti va turistlar tajribasini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. O'zbekiston sharoitida ushbu texnologiyalarni milliy gastronomik meros bilan uyg'unlashtirish orqali milliy taomlarni xalqaro auditoriyaga yanada samarali targ'ib qilish, gastronomik marshrutlarni shakllantirish va hududlarning turistik jozibadorligini oshirish imkoniyati mavjud.

O'zbekistonda Gastronomik Turizmni Rivojlantirishdagi Muammolar Va Rivojlantirish Istiqbollari

O'zbekistonda gastronomik turizmni rivojlantirish uchun mavjud salohiyat yuqori bo'lishiga qaramay, mazkur yo'nalishdan to'liq foydalanishga to'sqinlik qiluvchi ayrim muammolar mavjud. Ulardan biri milliy gastronomik mahsulotlarning xalqaro turizm bozorida yetarlicha tizimli targ'ib qilinmayotganidir. Milliy taomlar haqida alohida kontentlar mavjud bo'lsa-da, ularni yagona gastronomik turizm brendi sifatida xalqaro auditoriyaga targ'ib qilish va turli hududlarning gastronomik imkoniyatlarini birlashtirish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda.

Mazkur muammoni hal qilishda **raqamli marketing vositalaridan kompleks foydalanish** muhim ahamiyatga ega. O'zbekistonning gastronomik turizm salohiyatini namoyish qiluvchi ko'p tilli raqamli platforma yaratish orqali milliy taomlar, restoranlar, mahalliy bozorlar, gastronomik festivallar, master-klasslar va gastronomik marshrutlar haqidagi ma'lumotlarni yagona tizimga birlashtirish mumkin. Platformada xarita, fotosuratlar, videolar, narxlar, ish vaqti, foydalanuvchilar sharhlari va onlayn bron qilish imkoniyatlarining mavjudligi turistlar uchun qulaylik yaratadi.

Shu bilan birga **raqamli axborotning ko'p tilli va turist ehtiyojlariga mos shaklda taqdim etilmasligi**. Xorijiy turistlar uchun gastronomik obyektlar va milliy taomlar haqidagi ma'lumotlarning o'zbek, ingliz, rus va boshqa talab yuqori bo'lgan tillarda taqdim etilishi xizmatlardan foydalanishni osonlashtiradi. QR-kodlar orqali taomlarning tarkibi, tayyorlanish usuli, kelib chiqishi va madaniy ahamiyati haqida bir necha tilda ma'lumot berish mumkin.

Yuqoridagi takliflarni amalga oshirish natijasida gastronomik turizmni O'zbekiston turizm mahsulotining mustaqil va raqobatbardosh yo'nalishlaridan biriga aylantirish imkoniyati kengayadi. Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish esa milliy gastronomik merosni saqlash va targ'ib qilish bilan bir qatorda, mahalliy tadbirkorlikni rivojlantirish, yangi turistik mahsulotlar yaratish va turistlarning mamlakatda qolish muddatini uzaytirishga xizmat qilishi mumkin.

XULOSA

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston gastronomik turizmni rivojlantirish uchun katta salohiyatga ega. Mamlakatning boy milliy oshxonasi, hududiy gastronomik an'analari, milliy taomlarning xilma-xilligi va mehmondo'stlik madaniyati turistlar uchun o'ziga xos gastronomik tajriba yaratish imkonini beradi. Shu sababli gastronomik merosdan turizm mahsuloti sifatida samarali foydalanish O'zbekistonning turistik jozibadorligini oshirishning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lishi mumkin.

Tadqiqot natijalari zamonaviy texnologiyalar gastronomik turizmni rivojlantirishning muhim vositalaridan biri ekanligini ko'rsatadi. Xususan, ijtimoiy tarmoqlar, raqamli marketing, onlayn xaritalar, mobil ilovalar, QR-kodli menyular, onlayn bron qilish tizimlari va sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish milliy gastronomik mahsulotlarni keng auditoriyaga targ'ib qilish, turistlarga qulay axborot taqdim etish va ularning sayohat tajribasini yaxshilash imkonini beradi.

Umuman olganda, gastronomik turizm va zamonaviy texnologiyalarning uyg'unlashuvi O'zbekistonning milliy gastronomik merosini xalqaro miqyosda targ'ib qilish, hududiy turizmni diversifikatsiya qilish va turistlar uchun innovatsion tajribalar yaratish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Mazkur yoʻnalishda raqamli texnologiyalardan tizimli va maqsadli foydalanish Oʻzbekiston gastronomik turizmining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Oʻzbekiston Respublikasi Milliy statistika qoʻmitasi. 2025-yilda Oʻzbekistonga 11,7 million nafar turist kelgan. – Toshkent, 2026.
2. UNESCO. Palov culture and tradition. Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity, 2016.
3. UNESCO. Uzbekistan – Intangible Cultural Heritage. UNESCO Intangible Cultural Heritage Lists.
4. UNESCO. Decision 11.COM 10.b.35: Palov culture and tradition. Intergovernmental Committee for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, 2016.
5. UN Tourism. Gastronomy Tourism. Madrid: World Tourism Organization.
6. World Tourism Organization (UNWTO). Handbook on Tourism and Gastronomy. Madrid: UNWTO.